

Β ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3 ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Β_ΘΕ 3.3 Πολυπολιτισμικότητα

Παρουσιάζοντας 1^η Δραστηριότητα:

Ταυτότητα έργου: Παντοπωλείο στο κέντρο της Αθήνας

Ταυτότητα έργου: Στιγμιότυπο από προσευχή Μουσουλμάνων σε συγκέντρωση στην Αθήνα.

Ταυτότητα έργου: Άποψη Κομοτηνής

Ταυτότητα έργου: Φωτογραφία από Ελληνικό Διαπολιτισμικό Σχολείο

Εφαρμόζοντας 1^η Δραστηριότητα:

Ταυτότητα έργου: Μπιτς Βόλεϊ Αιγύπτου – Γερμανίας στους Ολυμπιακούς Αγώνες 2016 στο Ρίο

Διερευνώντας 1^η Δραστηριότητα:

Πεντηκοστή: Η γενέθλια ημέρα της Εκκλησίας

¹Όταν έφτασε η ημέρα της Πεντηκοστής, ήταν όλοι μαζί συγκεντρωμένοι με ομοψυχία στο ίδιο μέρος. ²Ξαφνικά ήρθε από τον ουρανό μια βουή σαν να φυσούσε δυνατός άνεμος, και γέμισε όλο το σπίτι όπου έμεναν. ³Επίσης τους παρουσιάστηκαν γλώσσες σαν φλόγες φωτιάς, που μοιράστηκαν και κάθισαν από μία στον καθένα απ' αυτούς. ⁴Όλοι τότε πλημμύρισαν από Πνεύμα Άγιο και άρχισαν να μιλούν σε άλλες γλώσσες, ανάλογα με την ικανότητα που τους έδινε το Πνεύμα.

⁵Στην Ιερουσαλήμ βρίσκονταν τότε ευσεβείς Ιουδαίοι από όλα τα μέρη του κόσμου. ⁶Όταν ακούστηκε αυτή η βουή, συγκεντρώθηκε πλήθος απ' αυτούς και ήταν κατάπληκτοι, γιατί ο καθένας τους άκουγε τους αποστόλους να μιλάνε στη δική του γλώσσα. ⁷Είχαν μείνει όλοι εκστατικοί και με απορία έλεγαν μεταξύ τους: «Μα αυτοί όλοι που μιλάνε δεν είναι Γαλιλαιοί; ⁸Πώς, λοιπόν, εμείς τους ακούμε να

μιλάνε στη δική μας μητρική γλώσσα; ⁹Πάρθοι, Μήδοι και Ελαμίτες, κάτοικοι της Μεσοποταμίας, της Ιουδαίας και της Καππαδοκίας, του Πόντου και της Ασίας, ¹⁰της Φρυγίας και της Παμφυλίας, της Αιγύπτου, και από τα μέρη της λιβυκής Κυρήνης, Ρωμαίοι που είναι εγκατεστημένοι εδώ, ¹¹Κρητικοί και Άραβες, όλοι εμείς, είτε ιουδαϊκής καταγωγής είτε προσήλυτοι, τους ακούμε να μιλούν στις γλώσσες μας για τα θαυμαστά έργα του Θεού». ¹²Όλοι, λοιπόν, εκστατικοί κι απορημένοι έλεγαν ο ένας στον άλλο: «Τι να σημαίνει άραγε αυτό;» ¹³Άλλοι πάλι χλεύαζαν και έλεγαν: «Ετούτοι πρέπει να 'ναι πολύ μεθυσμένοι».

¹⁴Τότε σηκώθηκε ο Πέτρος μαζί με τους άλλους έντεκα αποστόλους και με δυνατή φωνή τούς είπε: «Ιουδαίοι κι όλοι εσείς που βρίσκεστε στην Ιερουσαλήμ! Θα σας εξηγήσω τι συμβαίνει, κι ακούστε καλά τα λόγια μου: ¹⁵Αυτοί δεν είναι μεθυσμένοι, όπως εσείς νομίζετε· αφού η ώρα είναι ακόμη εννιά το πρωί. ¹⁶Αυτό που βλέπετε είναι εκείνο που είπε ο Θεός μέσω του προφήτη Ιωήλ:

[...] ¹⁸Και σ' αυτούς που μου ανήκουν, άντρες και γυναίκες,

θα χαρίσω, τις ημέρες εκείνες,

πλουσιοπάροχα το Πνεύμα μου, κι αυτοί θα κηρύξουν την αλήθεια του Θεού.

[...] ³⁷Όταν τ' άκουσαν αυτά, ένωσαν, βαθιά συντριβή και είπαν στον Πέτρο και στους άλλους αποστόλους: «Τι να κάνουμε, αδερφοί;» ³⁸Κι ο Πέτρος τους απάντησε: «Να μετανοήσετε, και να βαφτιστεί ο καθένας σας στο όνομα του Ιησού Χριστού, για να συγχωρηθούν οι αμαρτίες σας, κι έτσι θα λάβετε τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος. ³⁹Αυτά που υποσχέθηκε ο Θεός είναι για σας και για τα παιδιά σας και για όλους που βρίσκονται μακριά, όσους θα προσκαλέσει ο Κύριος, ο Θεός μας». ⁴⁰Και με πολλά άλλα λόγια ακόμα ο Πέτρος τους θερμοπαρακαλούσε και τους παρότρυνε λέγοντας: «Σωθείτε από την καταστροφή, που έρχεται πάνω στη διεστραμμένη αυτή γενιά!» ⁴¹Τότε όσοι δέχτηκαν με χαρά το λόγο του βαφτίστηκαν, και προστέθηκαν στην εκκλησία την ημέρα εκείνη περίπου τρεις χιλιάδες άνθρωποι.

Πράξεις των Αποστόλων 2, 1-4

Πεντηκοστή, Maria Novella, Spanish Chapel.

Πεντηκοστή, Μικρογραφία από Συριακό χειρόγραφο 12ου αι.

Πεντηκοστή, Μοναστήρι Kirillo-Belozersk Monastery, 1497.

Διερευνώντας 2η Δραστηριότητα:

Η Ορθοδοξία στην εποχή της Παγκοσμιοποίησης

«Η παγκοσμιοποίηση προσφέρει ενότητα ατόμων, όχι προσώπων, γι' αυτό και κατά τρόπο μυστηριώδη, ενώ προωθεί την παγκόσμια ενότητα, το κάνει ενθαρρύνοντας και καλλιεργώντας τις διακρίσεις μεταξύ εκείνων που ευδαιμονούν και εκείνων που δυστυχούν, προκαλώντας συχνά είτε συγκρούσεις συμφερόντων, είτε περιθωριοποίηση, αυτοεγκατάλειψη και επιτακτική απομόνωση όσων δεν κατορθώνουν να είναι αρκετά παραγωγικοί, ώστε να έχουν δικαίωμα στην ευδαιμονία.

[...] Καίριο ζήτημα δημιουργεί η θρησκεία στην πορεία της παγκοσμιοποίησης. Δεν είναι τυχαίο ότι στην περίφημη θεωρία για τη σύγκρουση των πολιτισμών, ο εισηγητής της θεωρίας διαχωρίζει τους πολιτισμούς ουσιαστικά με βάση τη θρησκεία. Αποτελεί επικίνδυνο στρουθοκαμηλισμό η τάση πολλών πολιτικών να υποτιμούν το ρόλο της θρησκείας στη ζωή ενός έθνους. Η θρησκεία διαμόρφωσε και εξακολουθεί να διαμορφώνει, άμεσα ή έμμεσα, πολιτιστικές ταυτότητες. Το πρόβλημα σήμερα είναι αν ο ρόλος της θρησκείας στη διαμόρφωση των πολιτισμικών ταυτοτήτων μπορεί να συνεχιστεί, και με ποιον τρόπο, στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης. Η πείρα του παρελθόντος, κατά το οποίο η θρησκεία χρησιμοποιήθηκε για να διαιρέσει ή να καταπιέσει, αντί να ενώσει και ελευθερώσει τους ανθρώπους, οδηγεί στην τάση να αποχρωματιστεί, όσο περισσότερο γίνεται ο πολιτισμός από τη θρησκεία. Αυτό είναι όχι μόνο ανεδαφικό, αλλά και επιζήμιο. Γιατί η θρησκεία από τη φύση της μπορεί να συντελέσει στην ανάπτυξη μιας υγιούς παγκοσμιότητας, απαλλαγμένης από τις στρεβλώσεις της παγκοσμιοποίησης. Ιδιαίτερα ισχύει αυτό για την Ορθοδοξία, η οποία με άξονα την έννοια του προσώπου μπορεί να δείξει προς μια παγκοσμιότητα που θα σέβεται τη διαφορά και την ετερότητα, που δεν φοβάται τον «άλλο», όσο διαφορετικός και αν είναι αυτός, ακόμα και στη θρησκεία του, αλλά θα τον αγκαλιάζει ως αδελφό. Μια τέτοια Ορθοδοξία, η οποία θα «αληθεύει εν αγάπη», κατά τη φράση του Παύλου, και όχι εν ζηλωτική μισαλλοδοξία, η οποία δεν θα ταυτίζει την υπόσταση της με μια εθνική ή κρατική οντότητα, αλλά θα διαποτίζει τον πολιτισμό με το πνεύμα της αγάπης και της ελευθερίας, είναι όχι μόνο ανεκτή, αλλά και άκρως αναγκαία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

[...] Η Ορθοδοξία ανέκαθεν δημιούργησε πολιτισμό, αλλά αυτό το έκανε όχι ταυτιζόμενη με εφήμερες κοσμικές δυνάμεις αλλά προβάλλοντας αιώνιες πνευματικές αρχές και ενδιαφερόμενη για τη διείσδυση των αρχών αυτών στον πολιτισμό. Τέτοιες βασικές και θεμελιώδεις πνευματικές αρχές είναι η αγάπη, η ελευθερία, η ακεραιότητα και μοναδικότητα του κάθε ανθρωπίνου προσώπου, η ιερότητα και ο σεβασμός του σώματος και της φυσικής δημιουργίας του θεού, και όλα όσα συναφή με αυτά εκφράζουν τον πολιτισμό ενός λαού. Ιδιαίτερα στις μέρες μας η Ορθόδοξη Εκκλησία έχει χρέος να πάρει θέση ως προς τους κινδύνους που εγκυμονεί η παγκοσμιοποίηση για το ανθρώπινο πρόσωπο, την αξιοπρέπεια και την ελευθερία του, αλλά και για το φυσικό περιβάλλον...

[...] Όσο υπάρχουν άνθρωποι, που αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ως «εικόνες θεού», θα δημιουργούν πολιτισμό μέσα από τις σχέσεις τους με όσα το σώμα τους μπορεί να αισθανθεί, είτε ως ανθρώπινες είτε ως φυσικές παρουσίες. Όλα αυτά προϋποθέτουν τοπικούς και χρονικούς περιορισμούς. Ακόμα και αν όλοι οι άνθρωποι πιστεύουν στον ίδιο θεό, η πολιτισμική έκφραση της πίστewς τους θα ποικίλλει. Καμιά παγκοσμιοποίηση δεν μπορεί να εξαφανίσει τις πολιτιστικές ταυτότητες, παρά μόνον αν οι λαοί παύσουν να δημιουργούν.

Αν αυτό είναι αληθινό, τότε ίσως η παγκοσμιοποίηση να προσφέρει το πλαίσιο για δημιουργική συνάντηση των πολιτιστικών ταυτοτήτων, από την οποία δεν θα προκύψει ένας παγκόσμιος πολιτισμός, αλλά μια ώσμωση πολιτισμών, από την οποία θα ωφεληθούν ποιοτικά όλες οι πολιτιστικές ταυτότητες. Αυτό συνέβη πάντοτε στην ιστορία. Στην εποχή, λοιπόν, της παγκοσμιοποίησης θα ήταν λάθος κάθε περιχαράκωση των πολιτιστικών ταυτοτήτων ή αντιπαλότητα μεταξύ των και ευλογία η συνύπαρξη και ώσμωση τους. Από την ώσμωση αυτή καμιά πολιτισμική ταυτότητα, που έχει περιεχόμενο της την αλήθεια, δεν κινδυνεύει.»

Ιωάννης Ζηζιούλας, Μητροπολίτης Περγάμου, *Πολιτιστικές ταυτότητες και παγκοσμιοποίηση*, Ανακτήθηκε από διατίθεται στο <http://www.antifono.gr>

Αναπλασιώνοντας 1^η Δραστηριότητα:

Ιεραποστολή και προσηλυτισμός

«Για τον ισχυρισμό ότι η ιεραποστολή βιάζει τις συνειδήσεις, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ο βιασμός αυτός δεν μπορεί να ισχύει όταν υπάρχει ελευθερία. Και στο χριστιανικό κήρυγμα υπάρχει ελευθερία, γιατί ρητά και πάγια απαιτείται η οικειοθελής πρόσληψη του από μέρους των ακροατών, άσχετα αν σε ορισμένες περιπτώσεις ένας κακώς εννοούμενος ζήλος οδήγησε τους κήρυκες να μη συμμορφώνονται με την πάγια ιεραποστολική τακτική της διάδοσης της χριστιανικής πίστης με πνεύμα ελευθερίας.

Οι δόκιμοι ιεραπόστολοι κάθε εποχής συμμορφώθηκαν απόλυτα και στο σημείο αυτό με το πνεύμα της πίστης που κήρυτταν. Χαρακτηριστικά είναι τα λεγόμενα για την τακτική ενός από τους τελευταίους μεγάλους ιεραποστόλους, του Ρώσου φωτιστή της Ιαπωνίας, αγ. Νικολάου Κασάτκιν: « Ο τρόπος που ευαγγελιζόταν ήταν το κήρυγμα στην οικογένεια. Απέφευγε τις θορυβώδεις εκδηλώσεις και τις διαλέξεις. Το κήρυγμα ήταν θετικό (όχι απολογητικό): 'Είμαι Χριστιανός, πίστεψε αν θέλεις', δίχως πολεμική, χωρίς καμιά κριτική των άλλων ομολογιών, χωρίς ακόμη επίθεση εναντίον του Βουδισμού και του Σιντοϊσμού. Ο Χριστιανισμός από μόνος του, πλήρης από αλήθεια, δεν κερδίζει τις ψυχές παρά μόνο με την ειρήνη».

Ηλία Βουλγαράκη, *Ιεραποστολή: Δρόμοι και δομές*, σσ.20-21.

Αναπλασιώνοντας 2η Δραστηριότητα:

Από την Αγία Γραφή: Ιεραποστολή και κόσμος

Του Κυρίου είν' η γη

και ό,τι τη γεμίζει·

η οικουμένη κι όσοι μένουνε σ' αυτήν.

Ψαλμός 23, 1

Όταν εγώ ήρθα σ' εσάς, αδερφοί μου, ήρθα για να σας αναγγείλω το σωτήριο σχέδιο του Θεού, χωρίς καμιά υψηλή ρητορική τέχνη ή ανθρώπινη σοφία. 2Γιατί σκοπός μου δεν ήταν να σας κάνω να γνωρίσετε κάτι άλλο, παρά μόνο τον Ιησού Χριστό, και μάλιστα σταυρωμένον. 3Έτσι κι εγώ όταν ήρθα κοντά σας ήμουν ανήμπορος, φοβισμένος και κατατρομαγμένος. 4Τα λόγια μου και το κήρυγμά μου δε στηρίζονταν σε ανθρώπινη σοφία, που πείθει, αλλά στην πεποίθηση που γεννούν τα χαρίσματα του Πνεύματος και οι θαυματουργικές δυνάμεις. 5Ωστε η πίστη σας να βασίζεται όχι σε ανθρώπινη σοφία, αλλά στη δύναμη του Θεού.

Προς Κορινθίους Α', 2, 1-5

Έτσι θα σας ξεχωρίζουν όλοι πως είστε μαθητές μου, αν έχετε αγάπη ο ένας για τον άλλο.

Κατά Ιωάννην 13, 35

«Πορευθείτε σ' ολόκληρο τον κόσμο και διακηρύξτε το χαρμόσυνο μήνυμα σ' όλη την κτίση.

Κατά Μάρκον 16, 15

Ιεραποστολή: Προκλήσεις και ειρηνική συνύπαρξη στο πολυπολιτισμικό περιβάλλον

«Η Ιεραποστολή υλοποιεί την δογματική αλήθεια ότι η Σάρκωση του Χριστού έγινε μέν στα δεδομένα ενός συγκεκριμένου λαού και πολιτισμού, άφορᾶ ὅμως ὅλους τούς λαούς καί πολιτισμούς.

[...] Η Έκκλησία πρέπει να προσλαμβάνει ὅλο τόν ἄνθρωπο μέ τά ἥθη καί τίς παραδόσεις του. Δέν πρέπει νά ἐπιβάλλει ἄλλα, ἀπλῶς νά μεταμορφώνει τά ἥδη ὑπάρχοντα, νά τά χριστοποιεῖ, νά τά ἐκκλησιαστικοποιεῖ. Η Έκκλησία δέν πρέπει νά ἀπορρίπτει κανένα πολιτισμό, ἀλλά πρέπει νά προσλαμβάνει καί νά μεταμορφώνει κάθε πολιτισμό. Η Έκκλησία του Χριστού πρέπει νά εἶναι ἀνοικτή καί διαλεκτική μέ κάθε λαό καί ἔθνος, χωρίς νά προτιμᾷ κανέναν λιγότερο ἢ περισσότερο. Πρέπει νά

μήν λησμονεῖ ὅτι τό διαχρονικό στήν ἱστορία εἶναι ὁ Χριστός καί ὅτι δέν ὑπάρχουν ἱερά ἔθνη καί ἱερές γλώσσες. Πρέπει ποτέ νά μήν λησμονεῖ ὅτι προτεραιότητα ἔχει τό πρόσωπο ἔναντι τοῦ ὁποιουδήποτε Σαββάτου. Πρέπει νά παλεύει ἀδιάκοπα νά μεταμορφώνει τήν ἱστορία μέσα ἀπό τήν προσωπική σχέση, πού συνίσταται στήν ἐλευθερία καί τήν ἀγάπη καί ὄχι μέσα ἀπό τήν βία, τόν φανατισμό, τήν μισαλλοδοξία, τόν φονταμενταλισμό καί τόν ἐθνικισμό, πού τείνουν στήν χρήση τοῦ προσώπου. Πρέπει πάντα νά ὀριοθετεῖ τό δέον. Νά θέτει δηλαδή τά ὅρια ἀνάμεσα στό πρωτεῦον καί τό δευτερεῦον, στό ψεῦδος καί τήν ἀλήθεια, στή ζωή καί τό θάνατο.

Οἱ θρησκείες, οἱ ιδέες ταξιδεύουν ἔξω ἀπό τόν χῶρο προέλευσής τους, συναντοῦν πολιτισμούς μεταμορφώνοντάς τους καί μεταμορφωνόμενες ἀπό αὐτούς. Ἐμεῖς καλοῦμαστε νά βιώσουμε τήν ἐμπειρία τοῦ νά φιλοξενούμεθα ἀπό ἄλλους πολιτισμούς, ὅπως καί ἐσεῖς τήν ἐμπειρία τοῦ νά ἀποτελεῖτε τόν πολιτισμικό «οἰκοδεσπότη» ἄλλων θρησκευτικῶν παραδόσεων. Αὐτές οἱ νέες πραγματικότητες ἐγείρουν διάφορα πνευματικά καί θεολογικά ἐρωτήματα:

- Ποιά εἶναι ἡ σχέση μεταξύ θρησκείας καί πολιτισμοῦ καί ἡ φύση τῆς ἀμοιβαίας ἐπιρροῆς μεταξύ τους;
- Ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ θεολογική στάση ἀπέναντι στόν θρησκευτικό πλουραλισμό;
- Εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ παροῦσα σέ ἄλλες θρησκείες καί πολιτισμούς καί τί σημαίνει ἄραγε σήμερα γιά ἐμᾶς, ἡ θεολογία τοῦ Σπερματικοῦ Λόγου;
- Ἄν ἐπιθυμοῦμε πιστότητα στόν βιβλικό λόγο, ἀποδεχόμαστε τήν παρουσία καί τήν δράση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σέ ἄλλους λαούς, παραδόσεις θρησκευτικές καί πολιτισμούς ἢ θά θέτουμε ὅρια στήν σωστική δύναμη τοῦ Θεοῦ;
- Ἀντιλαμβανόμαστε τήν ἀναγκαιότητα τοῦ διαλόγου καί τῆς ἀποδοχῆς, ὄχι ἀπλά τῆς ἀνοχῆς, τῆς ἐτερότητας, τῆς διαφορετικότητας πού ἀποτελεῖ καί πηγή δικοῦ μας ἐμπλουτισμοῦ;
- Τολμᾶμε νά προχωρήσουμε σέ ἐπανεκφραση τῆς θεολογίας μας μέ κατηγορίες σκέψης ἀπό τόν πλοῦτο τῶν τοπικῶν παραδόσεων, ἐν προκειμένῳ τῶν ἀφρικανικῶν;
- Εἴμαστε ἔτοιμοι νά σπάσουμε τά δεσμά τοῦ ἱστορικοῦ συμβιβασμοῦ τῆς Ἐκκλησίας μέ τήν πολιτική ἐξουσία καί τά προνόμια πού αὐτή παρέχει καί νά ἀποκαθαροῦμε ἀπό τήν συνενοχή στήν βία, πού ἔχει κηλιδώσει τήν ἀνθρώπινη ἱστορία;»

Μητρ. Νιγηρίας Αλεξάνδρος, *Σαρκώνοντας το Ευαγγέλιο στη Νιγηρία. Πορεία και προκλήσεις για μια ορθόδοξη μαρτυρία σ' ένα πολυπολιτισμικό και πολυθρησκειακό περιβάλλον*, ανακτήθηκε ἀπό

http://www.parathemata.com/2014/02/blog-post_2640.html

Φωτογραφικό Υλικό από Ορθόδοξη Ιεραποστολική Δραστηριότητα:

Ταυτότητα έργου: Βάπτιση στην Αφρική, Κονγκό.

Ταυτότητα έργου: Θεία Κοινωνία στη φυλή Τουργκάνα, Κένυα.

Αξιολογώντας 2^η Δραστηριότητα:

Θρησκείες και Παγκοσμιοποίηση

«Στο ειδικότερο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, με την τάση επιβολής ενός πολιτισμού από συγκεκριμένο κέντρο εξουσίας, οι θρησκευτικές κοινότητες προβλέπεται ότι θα αποτελέσουν κέντρα αντιστάσεως. Οι θρησκείες προσφέρονται ως φρούρια της ταυτότητας πολλών λαών για τη διατήρηση της φυσιολογίας τους. Είναι ενδεχόμενο να εξελιχθούν σε νησίδες ασφαλείας, όπου οι άνθρωποι

καταφεύγουν για να αποφύγουν τα δεινά που συνεπιφέρει η παγκοσμιοποίηση. Η αναζήτηση τελικά της υπέρτατης παραγματικότητας, της αλήθειας, της υπερβάσεως του θανάτου, παραμένει βαθύς πόθος και δικαίωμα του κάθε ανθρώπου.

[...] Τον τελευταίο αιώνα, κατά τον οποίο δόθηκε έμφαση στα θέματα της ειρήνης, της δικαιοσύνης, της ισοτιμίας των λαών, της ελευθερίας, των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της αγάπης, πολλοί συγγραφείς ανήκοντες σε διάφορες θρησκείες, όχι απλώς υιοθέτησαν, αλλά και προσπάθησαν να τα αναδείξουν ως συστατικά της δικής του θρησκείας ο καθένας.

[...] Η θρησκευτική συνείδηση ζυμώνεται, ανανεώνεται, αναπροσαρμόζεται στα νέα δεδομένα, επηρεάζεται από νέες όσο και παλαιές ιδέες κατά την πορεία προς παγκοσμιοποίηση, αλλά έχει τη δυνατότητα και να επηρεάσει την τελική μορφή της».

Αναστάσιος Γιαννουλάτος, Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας, *Παγκοσμιότητα και Ορθοδοξία*, σς.260-261.

Διαπολιτισμικότητα και θρησκεία

«...Η ταύτιση του περιεχομένου της εθνικότητας με τη θρησκεία περιορίζει το περιεχόμενο της πρώτης αποκλειστικά και μόνο σε μια συγκεκριμένη εκδοχή της, ενώ αποστερεί τη δεύτερη από την οικουμενικότητα και την ανεκτικότητα που είναι σύμφυτη με την αποστολή της. Έτσι Έλληνας είναι ο χριστιανός και Τούρκος ο μουσουλμάνος, καθώς οποιαδήποτε άλλη προσέγγιση της εθνικότητας αυτών των δύο λαών αφήνεται έκθετη και ουσιαστικά υπονομεύεται. Περαιτέρω, ο Έλληνας μουσουλμάνος, ο Έλληνας εβραίος, ο Τούρκος χριστιανός ή ο Τούρκος εβραίος θεωρούνται λιγότερο Έλληνες ή Τούρκοι αντίστοιχα, απ' ό,τι οι υπόλοιποι. Παρομοίως ο Έλληνας ορθόδοξος είναι συχνά ανυποψίαστος για το γεγονός ότι και άλλοι άνθρωποι, άλλης εθνικότητας ή καταγωγής, μοιράζονται την ίδια πίστη και παράδοση μαζί του, ενώ παράλληλα η ανεκτικότητα στη διαφορετική θρησκευτική πίστη κρίνεται ως «αντεθνική» συμπεριφορά. [...] Η παρουσία των πολυπολιτισμικών-διαπολιτισμικών και κατ' επέκταση πολυθρησκευτικών παραδόσεων στην εποχή της μετανεωτερικότητας και οι μετακινήσεις μεγάλων πληθυσμιακών ομάδων στα παραδοσιακά εθνικά κράτη, τα οποία οφείλουν να επεξεργαστούν τρόπους κοινωνικής ενσωμάτωσης, επαναπροσδιορίζουν το περιεχόμενο της συζήτησης για το ρόλο τόσο των «εθνικών» κρατών όσο και των «εθνικών» Εκκλησιών».

Καραμούζης Πολύκαρπος, *Η τραυματική σχέση θρησκείας και εθνικής ταυτότητας*, ανακτήθηκε από <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=177243>